

Základní škola a mateřská škola Kozmice, okres Opava, příspěvková organizace
Poručíka Hoši 59/1, Kozmice 747 11

MINIMÁLNÍ PREVENTIVNÍ PROGRAM

školní rok 2016/2017

**celoroční preventivní program
„SPOLEČNĚ – BEZPEČNĚ – HRAVĚ“**

Ředitelka školy	Mgr. Dagmar Herudková
Telefon	595 032 138, 702 159 960
E-mail	skola@zskozmice.cz

Metodik prevence	Mgr. Lucie Krbálková, Mgr. Klauďie Lišková
Specializační studium	ne

e-mail školy: skola@zskozmice.cz

webové stránky školy: www.zskozmice.cz

Školní psycholog a výchovný poradce na škole není.

Charakteristika školy

Naše škola sdružuje základní školu od 1. do 5. ročníku, po jedné třídě v každém ročníku a školní družinu. Součástí školy je také mateřská škola, která se nachází v sousední budově. Materiální vybavení školy je velmi dobré. Velikost prostor vzhledem k počtu žáků (kapacita školy podle zápisu do rejstříku škol - 150 žáků, skutečný počet od 86 žáků) i vhodnost umístění budovy v obci je optimální – mimo hlavní komunikaci, v centru obce.

Pro relaxaci žáků slouží relaxační kout, herna, školní družina, tělocvična a školní hřiště.

Obrovskou výhodou školy je, že sousedí se sportovním areálem obce, který škola využívá pro svoje potřeby.

Nejčastějším problémem na naší škole jsou drobné formy násilí, agresivní chování, drobný vandalismus a vulgární vyjadřování. Problémy se snažíme řešit okamžitě.

Školní metodik prevence

- spolupracuje s třídními učiteli a vedením školy
- předává informace o problematice sociálně patologických jevů, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence
- podílí se na řešení jednotlivých problémů

Cíl programu

Cílem primární prevence je prohlubování dovednosti, jak chránit své zdraví a rozvíjet sociální dovednosti. Zároveň předat jednoznačné informace o škodlivosti NL včetně vymezení základních pravidel týkajících se užívání těchto látek.

Cílem primární prevence na naší škole je zvýšení odolnosti dětí a mládeže vůči rizikovému chování, sociálně patologickým jevům, jako jsou:

- agresivita a násilí,
- šikana a kyberšikana,
- užívání návykových látek, alkoholu, tabáku,
- vandalismus žáků,
- netolismus,
- zvýšit informovanost v oblasti forem rizikového chování.

Žáci by měli vědět:

- užívání drog je nezákonné
- experimentování s drogami přináší značná nebezpečí
- co je šikana a správná reakce na ni, zdravé interpersonální vztahy zdravý a životní styl

Dlouhodobé cíle

- zlepšování vztahů mezi dětmi
- omezení rizikového chování žáků školy
- vést žáky k dodržování stanovených pravidel (pravidla školního řádu a slušného chování, třídní pravidla)

- výchova ke zdravému životnímu stylu
- budování příznivého klimatu školy

Střednědobé cíle

- spolupracovat v rámci pedagogického týmu
- klást důraz na specifickou i nespecifickou prevenci, vybírat efektivní programy primární prevence
- získávat rodiče pro spolupráci se školou
- informovat rodiče průběžně o činnosti školy
- naučit žáky rozpoznat rizikové chování a krizové situace, umět vhodně reagovat
- průběžně sledovat klima třídy a vytipovat žáky s problematickými vztahy

Krátkodobé cíle

- naplňovat Minimální preventivní program školy pro daný školní rok
- vyhledávat projevy možného výskytu SPJ, snažit se včas reagovat na vzniklé situace
- udržet ve škole zdravé sociální prostředí
- informovat žáky o účincích návykových látek
- učit se řešit různé problémy
- připravit žáky na možnost setkání s cizím člověkem, drogou a jiným nebezpečím
- zlepšování komunikaci mezi žáky a pedagogy, školou a rodiči

Specifická prevence

Učitelé začleňují problematiku prevence rizikového chování žáků do plánu výuky. Prevence je přirozenou součástí výuky jednotlivých předmětů. Všichni naši pedagogičtí pracovníci dbají na komplexní uplatňování prevence rizikového chování, to je ve všech oblastech, jichž se prevence rizikového chování u žáků naší věkové kategorie dotýká.

Velkým přínosem v naší prevenci jsou v rámci vyučovacího programu v třídách ranní sezení (kruhy), trvající 15 -20 min., kde se žáci věnují zejména aktuální situaci v třídním kolektivu a různým tématům, která se dají zahrnout do zdravého životního stylu - mezilidské vztahy, domov, člověk, zdraví, bezpečnost aj., a schránka důvěry.

Minimální preventivní program probíhá také prostřednictvím externí spolupráce. Každoročně zveme do školy příslušníky Policie ČR z odboru prevence, zaměstnance Městské policie. Před několika lety jsme navázali výbornou spolupráci se sdružením RENARKON, jehož zaměstnanci v naší škole poskytují žákům ucelený specifický preventivní program „**Bud' OK**“. V každém školním roce probíhají tři bloky, které jsou vedeny formou prožitkových programů, interakčních besed, diskuzí a her. Součástí naší školy je také mateřská škola, kde děti také prochází preventivním programem přizpůsobeném věku. Především děti předškolního věku bývají postupně seznamovány s prostředím ZŠ, ale i blízkého okolí. Navštěvují různé akce společně se ZŠ (škola v přírodě, výlet vlakem, drakiáda, loutkové divadlo, setkávání s prvňáky, návštěvy ZŠ v hodinách hudební a výtvarné výchovy, návštěva školní dílny a podobně).

Je třeba preferovat zejména kreativitu, aktivizující metodické přístupy, metody praktické rozvíjející dovednosti a demonstrační. Zejména v mladším školním věku je důležité názorné vyučování vedoucí k podněcování kreativity žáků a schopnosti se rychle a adekvátně rozhodovat. Jelikož náš Minimální preventivní program vychází ze školní preventivní strategie, a byl zatím realizován pouze v prostorách naší školy, rádi bychom část preventivního programu představili žákům i mimo budovu školy, ověřili si nabyté zkušenosti dětí v neformálním prostředí.

Nejčastějším problémem na naší škole jsou drobné formy násilí, agresivní chování, vandalismus a vulgární vyjadřování.

Chceme i nadále naplňovat dlouhodobé cíle preventivní strategie naší školy

Prostřednictvím přidělení dotačního titulu KÚ MSK Ostrava **Podpora aktivit v oblasti prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže na školní rok 2016/2017** obohatíme náš minimální preventivní program. Budeme pokračovat v uskutečňování dlouhodobé strategie minimálního preventivního programu naší školy a v červnu 2017 s dětmi bychom navázali na preventivní aktivity v uplynulém školním roce. Zajistili jsme jako inovativní prvek zrealizovat čtyřdenní preventivní pobyt se žáky ZŠ a předškolními dětmi (celkem 90 dětí) v jiném než školním prostředí. Konkrétně zavítáme do Žďárského Potoka v Staré Vsi u Rýmařova na chatu Relaxu. Dlouhodobým cílem v našem minimálním preventivním programu je zlepšování vztahů mezi dětmi, omezení rizikového chování žáků školy (nejčastějším problémem je vulgární vyjadřování a agresivita žáků, neukázněnost) a vedení žáků k dodržování stanovených pravidel. Naším záměrem je, aby děti prostřednictvím atraktivních metod, na které ve škole není čas, posílily vztahy mezi sebou a mezi učiteli. Především chceme podpořit přátelské vztahy ve skupině, skupinové spolupráci a soudržnosti. Děti z MŠ sídlí mimo budovu základní školy, a proto společný pobyt bude velkým přínosem (předškolní děti poznají své budoucí učitele a spolužáky, školní děti se naopak seznámí s budoucími spolužáky a naučí se spolupracovat). Další devizu spatřujeme ve skutečnosti, že děti budou společně čtyři dny v kuse a projeví se jinak než ve škole, tímto si i my, učitelé ověříme v neformálním prostředí, zda se naše preventivní strategie ubírá správným směrem. Velké pozitivum také spatřujeme ve změně prostředí z hlediska zdraví, neboť chata Relaxa se nachází v Jeseníkách, kdežto kozmická škola v lokalitě zatížena emisemi.

Záměry tohoto projektu:

1. osvojit si správnou reakci v nebezpečných situacích (nálezy injekčních stříkaček, kontakt s cizí osobou, šikana...).
2. budování a posilování zdravého školního i třídních kolektivů
3. „nenásilné“ včlenění předškolních dětí mezi budoucí spolužáky, vztahy mladší a starší žáci

To vše hravou formou ve zdravém prostředí Jeseníků.

Vyškolení lektori se budou věnovat, tímto prožitkovým preventivním programem zefektivníme veškerou naši snahu a práci s dětmi, kterou jsme odvedli ve školním prostředí.

Vymezení cílové populace:

- **předškolní děti:** Nástup do školy představuje pro dítě nutnost osamostatnění a přijetí zodpovědnosti za své chování a jeho následky, osvojení si nové role - spolužáka. Dítě se učí novým sociálním kompetencím. Učí se navazovat kontakt na principu rovnocennosti a komunikovat. Vytváří si kamarádké vztahy, a potvrzuje si tím svou vlastní hodnotu. Problémy se zařazením do vrstevnické skupiny mohou mít děti, které se nějakým způsobem liší, jako nadané, děti s odlišnými zájmy nebo s citovými, mentálními či tělesnými problémy a handicap. Pokud z nějakého důvodu do třídního kolektivu dítě nezapadá, může se porjevit regrese a hledání ochrany u autority – zejména u nezralých dětí, agresivita, zlomyslnost, msta ostatním dětem za to, že ho nepřijímají.

Děti si vyzkouší, že přijatelná a bezpečná atmosféra funguje i mimo rodinné zázemí a školní prostředí. Získají důvěru k novým učitelům a spolužákům.

- **žáci 1. - 5. ročníku:** U dětí v tomto věku vzrůstá význam spolužáků, mění se také postoj dítěte k pedagogovi. Přijetí dítěte vrstevnickou skupinou je důležité pro jeho sebepojetí a sebehodnocení. Vrstevníci uspokojují jedinci mnohé potřeby, sdílejí různé problémy, projevují si navzájem solidaritu, poskytují si emocionální oporu v různých situacích. Cílem je především podpořit jejich sebepoznávání, pozitivního sebepojetí a přátelských vztahů ve skupině. Umět rozpoznat rizikové chování a krizové situace, umět vhodně reagovat. Učitelé, kteří ve škole vytipovali žáky s problematickým chováním, mohou s těmito dětmi pracovat v neformálním prostředí. Posílit tak vztahy mezi žáky a pedagogickými pracovníky založené na vzájemné úctě, otevřenosti, toleranci a důvěře. Užívání výchovných metod založených na chvále a oceňování na místo trestů a sankcí.

1. Popis realizace projektu dle aktivit (metody a formy realizace)

Projekt bude procházet celým školním rokem – klasickými třídními kruhy, besedami s odborníky z RENARKONU a vyvrcholí preventivním pobytem v Jeseníkách, pro který jsme získali dotaci donátora (80 000,-).

Zde, v měsíci červnu, díky podpoře donátora a zřizovatele, budeme schopni 90 dětem poskytnout smysluplný čtyřdenní preventivní program formou pobytu v horském prostředí Jeseníků. Děti si zde formou zážitkových aktivit prohloubí teoretické poznatky a praktické dovednosti z oblasti rizikového chování.

Jednotlivé aktivity jsou popsány v příloze č. (Akreditace poskytovatele).:

- „Icebreakery“ (lamače ledu)
- Aktivity zaměřené na specifickou primární prevenci
- Hodnotové žebříčky

Program účastníkům pomůže při vytváření bezpečného, respektujícího a kooperativního prostředí a vytvoří atmosféru důvěry, otevřenosti a vzájemné solidarity. Společně si stanovíme jasná pravidla chování v kolektivu a sankcí v případě jejich nedodržování či porušování. Zároveň budou využity možnosti areálu chaty Relaxa k netradičním sportovním aktivitám, které mohou pozitivně motivovat děti ke sportu a zdravému životnímu stylu (lezecké stěny a lanové centrum, bazén, bungee trampolína, unikátní dětské hřiště, dětské čtyřkolky).

V rozpočtu projektu se odráží cena pobytu s preventivním programem 1990,- Kč/1 dítě (179 100,- Kč/90 dětí), dále zajištění dopravy pro 90 dětí (22 500,-Kč), DPP 10 000,-Kč, školní a kancelářské potřeby 5 000,-Kč (viz Nákladový rozpočet projektu).

Jedna DPP bude uzavřena pro vypracování projektu, jeho vedení a administrace, zajištění pobytu a jeho organizace (7 000,-) a druhá DPP pro finanční záležitosti a závěrečné vyúčtování projektu – účetní (3 000,-).

2. Způsob hodnocení efektivity

V rámci dotazníkového šetření zjistíme (duben 2016, květen 2017) počáteční stav znalostí a vědomostí dětí a žáků v oblasti prevence. Průběžně budeme sledovat počet konfliktních situací, a to jak mezi žáky uvnitř třídních kolektivů, i mimo ně v rámci školy. Rovněž se zaměříme na vztahy důvěry jednotlivých učitelů a dětí a žáků, i zařazení dětí mateřské školy do základní školy. Výstupem k hodnocení efektivity tohoto projektu bude nové dotazníkové šetření na závěr preventivního pobytu a snížení počtu konfliktních situací v prostředí školy (třídní kruhy, Schránka důvěry).

Program Bud' OK – prožitkový program pro 1. – 5. ročník (Renarkon , Centrum primární prevence o.p.s., Ostrava)

Základní cílem je podpora zdravého životního stylu cílové skupiny, dále snižování atraktivity drog u dětí a mladých lidí, příp. oddálení jejich prvního kontaktu s drogou, pozitivní ovlivňování klimatu třídy a pomoc při formování vhodných postojů.

Jednotlivé bloky

1. třída:

- Praktický nácvik různých modelů chování
- Krizové situace a jejich řešení
- Posilování a rozvoj sebepoznání

2. třída:

- Podpora sebeuvědomění, navazování vztahů
- Volnočasové aktivity
- Otázky zdravého životního stylu

3. třída:

- Rozvoj komunikačních dovedností, konflikt
- Zdravé vztahy v kolektivu
- Vztahy k dospělým, třídní kolektiv

4. třída:

- Soudržnost a spolupráce skupiny
- Posilování vzájemné spolupráce
- Posilování a rozvoj kladného sebepřijetí

5. třída:

- Individualita, sebeúcta, uplatnění ve třídě
- Soudržnost a spolupráce ve skupině
- Zdravý způsob života

Beseda žáků 5. ročníku o dospívání a vztazích (Centrum pro rodinu a sociální péči Ámos)

Nespecifická prevence

Primární prevenci na prvním stupni má na starosti třídní učitel. Jednotlivá témata jsou začleněna v prvouce, přírodovědě a vlastivědě, informatice. Při výuce lze využít různých metod, např. výklad, předávání informací, samostatnou práci, skupinovou práci, projektové vyučování, dramatickou výchovu nebo využít materiálů v oblasti primární prevence.

Vést děti ke zdravému způsobu života i k odpovědnosti za své zdraví.

1.– 3. ročník

- dodržování zásad používání léků, používat léky s vědomím lékaře a rodičů, odevzdávání nepoužitých léků,
- poznávání prospěšnosti a škodlivosti přírodních látek (poznávání jedovatých rostlin)
- znát škodlivé účinky na zdraví: tabák, alkohol, káva, jiné návykové látky,
- nepřijímat dary od cizího člověka - *Nácvik odmítání*
- znát, kam se obrátit a na koho v případě jakéhokoliv problému: návykové látky, šikana, obtěžování, problémy ve škole nebo v rodině
- rodina a vztahy v rodině, komunikace mezi jednotlivými členy, řešení problémů
- zásady společenského chování
- dětská krizová centra, linky důvěry, *nácvik komunikace*

4. – 5. ročník

- prevence zneužívání návykových látek.
- legální a nelegální návykové látky.
- ochrana před nimi a *nácvik odmítání*
- hledat náhradní činnosti místo používání NL
- posilování osobnosti dítěte a jeho sebedůvěry
- orientace v tel. seznamu, vyhledávání důležitých adres, *nácvik komunikace*
- řešení krizových situací – šikana, setkání s dealerem, s deviantní osobou
- mezilidské vztahy, bojovat proti šikaně
- zdraví = základní lidská hodnota, zdravý životní styl
- učit žáky chápat rozdílnost jednotlivců a vážit si každého člověka, každé minority, každé kultury

Upozornit děti na nebezpečí internetu:

- seznámit se s pravidly o bezpečném užívání internetu
- závislost na internetu a počítačových hrách
- kyberšikana
- nebezpečí chatu
- stránky s rasovou tematikou
- stránky obsahující násilí

Využívat témata ke zdravému životnímu stylu, trávení volného času, prevenci návykových látek, mezilidských vztahů, atd. ***i v ostatních předmětech*** - např. ČJ (sloh, čtení, dram. výchova), VV, PČ, TV – podle vhodnosti probíraného tématu.

Zařazování témat podle aktuální situace!

Další školní aktivity:

- Celoroční celoškolní projekt „To je nápad...“
- Týden prevence (1. pomoc, Dopravní výchova, Policie ČR, chování za mimořádných situací....) – každé dva roky (2012, 2014, 2016)
- Mobilní dopravní hřiště
- Zahradní slavnost (spolupráce s rodiči)
- Uspávání broučků (spolupráce s rodiči)
- vánoční besídky
- společné projekty školy a školky
- divadelní představení
- školní časopis „Čiperka“
(prezentace na webových stránkách: www.zskozmice.cz)
- zapojení žáků do organizování školních výstav a do celostátně vyhlašovaných soutěží
- Školní mléko
- Ovoce do škol
- Návštěva obecní knihovny
- Akce ke dni Země

Volnočasové aktivity

Zájmové kroužky:

- Angličtina hrou
- Výtvarný kroužek
- Dramatický kroužek

Podporovat a doporučovat žákům účast v kroužcích DDM, v ZUŠ, Skautu.

Možnost využití školního hřiště i v odpoledních hodinách.

Spolupráce s dalšími složkami v obci:

- spolupráce s obecní knihovnou
- spolupráce s oddílem kopané TJ Sokol Kozmice
- hasičský kroužek

Aktivita pedagogů

Každý pedagog, zvláště pak třídní učitel je odpovědný za vytvoření zdravého klimatu třídy. Vychovává děti tak, aby uměly třídit informace a aby se naučily posoudit, které pro ně jsou prospěšné a které škodlivé.

Úkolem pedagogů:

- včasné odhalování specifických poruch učení a chování dětí (spolupráce s PPP, SPC)
- všimnout si chování dětí (odhalování šikany)
- v kritických situacích dát jasně najevo, že toto chování je špatné a nelze je tolerovat
- nebyť lhostejný k projevům agresivity
- důsledně trvat na dodržování školního řádu
- vytvářet spolu s dětmi pěkné prostředí ve třídě a ve škole
- zúčastňovat se podle možností školení a seminářů týkajících se dané tematiky

Spolupráce s rodiči

- informovat na školních a na třídních schůzkách rodiče o problémech návykových látek, o problémech chování žáků (možnost kontaktu se soc. pracovníci, pracoviště ODP Hlučín, tel. 595 041 007)
- podle zájmu rodičů poskytnout vhodnou literaturu
- dle zájmu rodičů uskutečnit besedu s pracovníky PPP (o poruchách učení a chování – spolupráce s rodinou, okruhy besed podle zájmu rodičů)
- informovat rodiče o kroužcích v DDM, ZUŠ
- poskytovat informace o dění ve škole

V Kozmicích 30. 8. 2016

.....
metodik prevence

.....
řed. školy

Pro zpracování programu byly využity doporučené podklady:

- Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28
- Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování na školách a školských zařízeních, č. j.: MSMT-22294/2013-1
- Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14 423/1999-22
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14
- Národní strategie primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na období 2013 -2018
- Strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2013-2018

Učební materiály a další pomůcky

Nenič své chytré tělo, C. Raynerová

Filipova dobrodružství, J. Breuil

Hry do kapsy, Hry pro život

Hry pro zvládnutí agresivity a neklidu, Z. Šimanovský

Třída plná pohody, Charles A. Smith

Tajná zpráva z planety X – III, MUDr. K. Nešpor

Romantické období končí, MUDr. K. Nešpor

FIT in 2001+, MUDr. K. Nešpor

Jak překonat problémy s alkoholem, Jak překonat problém s hazardní hrou, MUDr. K. Nešpor

Alkohol, droga a vaše dítě, MUDr. K. Nešpor

Drogová závislost, J. Presl

Práva jsou pro všechny ,Likvidační životní styl, Album lidských práv, Slabikář dětských práv

Videokazeta: Řekni drogám NE

